

Т. Б. Бикова

Кримська соціалістична радянська республіка

КРИМСЬКА СОЦІАЛІСТИЧНА РАДЯНСЬКА РЕСПУБЛІКА (Кримська СРР)

Проголошена 1 травня 1919 окремою респ. у складі РСФРР на підставі рішення політбюро ЦК РКП(б) від 23 квітня 1919. Створ. за територ. принципом у межах Крим. п-ова із центром у Сімферополі.

До складу уряду увійшли нарком охорони здоров'я та соц. забезпечення *Д. Ульянов* (тимчасово в. о. голови уряду), нарком внутр. справ [Ю. Гавен](#), нарком закордон. справ *С. Меметов*, нарком юстиції *І. Арабський*, нарком з військ. і мор. справ [П. Дибенко](#), нарком освіти *І. Назукін*, нарком рад. нар. господарства, фінансів, шляхів сполучення, пошт і телеграфів *Я. Городецький*, нарком землеробства *С. Ідрісов*, нарком праці *І. Полонський*, нарком продовольства і торгівлі *С. Вульфсон*, керуючий справами РНК [А. Боданінський](#). Дещо згодом наркомом з нац. справ став *І. Фірдевс*.

Першими діями новоствор. уряду було: проведення націоналізації банків, кредит. установ, залізнич. і водного транспорту, флоту, маєтків, монастир. госп-в, великих підприємств, курортів тощо. У селах націоналізували господарства замож. селян. Для забезпечення респ. фінансами більшовики наклали на «ворожі класи» контрибуцію, продзагони вилучали у селян хліб та ін. продовольство (вільну торгівлю хлібом заборонено). 1 червня 1919 ВЦВК видав декрет «Об объединении Советских Республик: России, Украины, Латвии, Литвы, Белоруссии для борьбы с мировым империализмом».

Нова форма об'єднання респ. передбачала, що у сферах військ. організації й військ. командування, промисловості, фінансів, праці й транспорту держ. органи РСФРР мали виконувати функції органів влади та упр. для всіх рад. республік. Екон. політика більшовиків викликала масові повстання серед селян РСФРР. Уряд спрямовував у неспокійні р-ни велику кількість військ. Цим скористалася [Добровольча армія](#), підрозділи якої з Акмонай. перешийка перейшли у наступ на тер. Крим. п-ова. 18 червня 1919 частини Червоної армії почали відступати: 24 червня вони залишили Сімферополь, ще через дві доби в Криму не залишилося жодного червоного загону. Уряд Крим. СРР евакуювався до м.

Нікополь (нині Дніпроп. обл.), згодом – у Київ. Крим. СРР припинила існування.

Рекомендована література

1. Борьба большевиков за власть Советов в Крыму. Сф., 1957;
2. Борьба большевиков за упрочение Советской власти, восстановление и развитие народного хозяйства Крыма. Сф., 1958;
3. Гражданская война на Украине 1918–1920: Сб. док. и мат. Т. 2. К., 1967;
4. Гарчев П. І., Овод В. В. Про створення Кримської Радянської Республіки в 1919 р. // УІЖ. 1992. № 4;
5. Состав правительств Крыма периода гражданской войны // Изв. Крым. респ. краевед-чес. музея. 1995. № 11;
6. Зарубин А. Г., Зарубин В. Г. Без победителей. Из истории гражданской войны в Крыму. Сф., 1997;
7. Бикова Т. Організація Кримської соціалістичної радянської республіки у 1919 р. // Пробл. історії України: факти, судження, пошуки: Зб. наук. пр. К., 2005. № 13.

Бібліографічний опис:

Кримська соціалістична радянська республіка / Т. Б. Бикова// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1079>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).